

بررسی جرم‌شناختی سرقت خودرو و وسائل نقلیه (مطالعه موردی شهر همدان)

سجاد کاظمی^۱ - مجتبی برزگر^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۲/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۲/۲۰

چکیده:

هدف پژوهش حاضر بررسی جرم‌شناختی سرقت خودرو و وسائل نقلیه در شهر همدان است. در این پژوهش جامعه آماری این پژوهش مشتمل بر درجه‌داران و افسران آگاهی است که محل فعالیت آن‌ها شهرستان همدان، و همچنین مشتمل بر سارقان خودرو در زندان شهر همدان طی سالهای ۹۴-۹۵ یعنی دو سال می‌باشد. به منظور جمع‌آوری داده‌ها از ابزار پرسشنامه استفاده شده است و برای گردآوری اطلاعات در مورد چارچوب نظری پژوهش و پیشینه پژوهشی مربوط به موضوع پژوهش حاضر از روش میدانی استفاده شده است.

نتایج این تحقیق نشان داد که بین سرقت خودرو و عملکرد مالکین، عملکرد پلیس، سازندگان خودرو و تجهیزات فنی (سیستم مانیتورینگ) رابطه معناداری وجود دارد؛ به طوری که با بهبود عملکرد مالکین خودرو و پلیس، همچنین بهبود تجهیزات فنی (سیستم مانیتورینگ) و بهبود ضعف تجهیزات ایمنی خودرو سرقت خودرو نیز کاهش می‌یابد.

واژگان کلیدی: جرم، سرقت، پلیس، زندان

^۱- دکترای حقوق جزاء و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان

^۲- کارشناسی ارشد رشته جرم‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان (نویسنده مسئول) barzegar.m51120@gmail.com

مقدمه

زندگی بشر در سده اخیر آمیخته با انواع فناوری‌هایی است که به دست خود او خلق شده است. در این میان، حوزه حمل و نقل نقش اساسی را به خود اختصاص داده است؛ به طوری که بدون توجه به مسائل آن، رفع مشکلات مربوط تقریباً غیر ممکن خواهد شد. استفاده از وسائط نقلیه در حمل بار، مسافر و جابه‌جایی‌ها، امری اجتناب‌ناپذیر است و به تبع آن، جرایم مرتبط با وسائط نقلیه از جمله سرقت، تصادفات و غیره ظهور و بروز یافته است. در میان این جرایم، آنچه نتیجه عمل عمدی است سرقت وسائط نقلیه است. علاوه بر منفعت مالی ناشی از سرقت خودرو، بسیاری از سارقان با هدف بهره‌گیری از خودروی مسروقه در ارتکاب سایر جرایم مانند جرایم امنیتی و خرابکاری، قتل، سرقت‌های مسلحانه و ... اقدام به سرقت می‌کنند (رحیمی، ۱۳۸۹). همچنین، در این میان، سرقت لوازم و محتویات داخل خودرو از جمله جرایمی محسوب می‌شود که نسبت به سایر سرقت‌ها بیشترین آمار وقوع را داشته و تأثیر شگرفی را در احساس ناامنی در سطح جامعه پدید می‌آورد. معمولاً هیچ اتومبیلی بدون جک، آچار چرخ، زاپاس، رینگ و لاستیک، رادیو پخش و ... یافت نمی‌شود؛ به همین دلیل، سارقان نیازی به بررسی، طرح ریزی، شناسایی، تهیه مقدمات، تعقیب و مراقبت و صدها مؤلفه دیگر را ندارند. از طرفی، وجود بازار کاملاً رسمی و قانونی در ارتباط با خرید و فروش قطعات و لوازم اتومبیل امکان معامله این قبیل کالاها را بدون هیچ دغدغه خاطری فراهم کرده‌اند؛ عدم نیاز به صدور فاکتور و کاغذ خرید یا ارائه مدرک یا سندی در خصوص نحوه تحصیل، عدم وجود شماره سریال و شماره قطعه که قابلیت ردیابی و رهگیری داشته باشند، نظیر شماره موتور، شاسی و تنه در خودروها، گرانی قطعات خودرو، سهل‌الوصول بودن و امکان تبدیل لوازم مزبور به پول در کوتاه‌ترین زمان ممکن، ارتکاب جرم مزبور را به عنوان شایع‌ترین جرایم در کشور مطرح کرد و دلایل برشمرده موجب گشت، سرقت لوازم و

محتویات داخل خودرو به صورت صدرنشین تمامی بزه‌های موجود در کشور جایگاه نخستین خود را حفظ کند. ضریب ایمنی پایین خودروها در مقابل سرقت نیز زمینه را برای کسب سود بیشتر توسط سارقان مساعدتر کرده و افزایش وقوع سرقت و لوازم داخل آن را در سال‌های اخیر نسبت به سال‌های گذشته سبب شده است. از طرف دیگر، مردم و مال‌باختگان نیز انتظار دارند پلیس به عنوان متولی اصلی و مرجع تخصصی مقابله با سارقان علاوه بر مبارزه جدی زمینه کشف و استرداد خودروهای مسروقه آنان را در حداقل زمان فراهم کند. دغدغه همیشگی کارآگاهان همواره این بوده که چگونه می‌توانند علاوه بر افزایش میزان کشف اموال مسروقه، مدت زمان بین وقوع سرقت و کشف آن را کاهش دهند و مرتکبان این جرایم را دستگیر کنند.

شیوع جرم سرقت با نظم و امنیت کل کشور مرتبط و از مصادیق بارز ناامنی اجتماعی است؛ به گونه‌ای که حتی با دستگیری سارق یا سارقان و مجازات آن‌ها، لطمات روحی و اضطراب حاصل از آن‌ها تا مدت‌ها رفع نخواهد شد. براساس قوانین موجود، کشف جرایم و از جمله سرقت از وظایف پلیس آگاهی است. در این راستا، سرقت خودرو از جمله جرایمی محسوب می‌شود که نسبت به سایر جرایم از فراوانی بیشتری برخوردار بوده و عواقب ناشی از ارتکاب آن علاوه بر ایجاد احساس ناامنی در سطح جامعه، مسیر زندگی مال‌باخته یا بزه دیده را با چالش جدی روبه‌رو می‌کند (ستوده، ۱۳۸۶).

افراد زیادی در جامعه ما وجود دارند که معیشت زندگی خانواده آن‌ها از طریق کار با خودرو تأمین می‌شود. تنوع تولید خودروهای داخلی و کثرت استفاده از آن‌ها توسط آحاد افراد جامعه و همچنین ضریب پایین امنیت آن‌ها در مقابل سرقت، زمینه را برای فعالیت بیشتر سارقان مساعد کرده و سبب افزایش وقوع سرقت خودرو در سال‌های اخیر نسبت به سال‌های گذشته شده است. اقدامات نهادهای ذیربط در راستای مبارزه و مقابله با این معضل صرفاً توانسته است از سیر جهشی افزایش وقوع این جرم

جلوگیری کند، اما روند رو به رشد و تصاعدی آن همچنان باقی است. بدیهی است که پیشگیری از وقوع سرقت کم هزینه‌تر، آسان‌تر و ارزشمندتر از پیگیری و کشف سرقت است (اسماعیل‌خو، ۱۳۷۶). بسیاری از بزهکاران در ارتکاب سایر جرایم از خودروهای مسروقه استفاده کرده و پس از ارتکاب جرم آن را رها می‌کنند و با توجه به این‌که در ارتکاب اکثر قریب به اتفاق جرایم، سرقت خودرو نیز به وقوع می‌پیوندد؛ لذا این جرم به مادر جرایم مشهور شده است. برخی از بزهکاران سرقت خودرو را به‌عنوان شغل و منبعی برای کسب درآمد انتخاب و کسب سود بیش‌تر، آن‌ها را بر آن داشته تا علاوه بر ارتکاب سرقت در سطح گسترده، به صورت حرفه‌ای با سازماندهی و تقسیم کار اقدام به تشکیل باند کرده و در این راستا به اهداف مجرمانه خود دست یابند و از طرفی، آثار وقوع سرقت خودرو در احساس ناامنی غیرقابل انکار است و عواقب مالی و روانی حاصل از عملکرد سارقان برای مالباختگان نیز که غالباً از اقشار ضعیف و کم درآمد جامعه هستند، قابل توجه است. بنابراین، در راستای برخورد جدی با سارقان، بررسی نقش ابعاد اطلاعات جنایی شامل بعد انسانی (پرسنل اطلاعاتی، کنترل مجرمان حرفه‌ای و سابقه‌دار، استفاده از منابع و مخبرین و ...)، بُعد اطلاعاتی (بانک‌های اطلاعاتی برون و درون‌سازمانی، تجزیه و تحلیل جرم، تعقیب و مراقبت و تعاملات درونی و برون‌سازمانی و ...) و بُعد فنی (ابزار آلات و تجهیزات اطلاعاتی، ارتباطی و مخابراتی) در کشف سرقت خودرو ضرورت و اهمیت ویژه‌ای دارد (خدایی، ۱۳۸۶). در شهر همدان، مطابق آماری که از دایره سرقت خودرو گرفته شده است، به‌طور میانگین در سال ۴۰۰ خودرو به سرقت می‌رود که بیش از ۷۰ درصد این خودروها پراید است و مشخصاً به این دلیل سیستم ضد سرقت قابل اطمینانی ندارند در نتیجه سریع‌تر و با خطر کم‌تری به سرقت می‌روند. ما قصد داریم که به این موضوع از این جنبه نگاه کنیم که آیا پایین بودن ضریب اطمینان سیستم قفل خودروها در افزایش سرقت این گونه خودروها مانند پراید نقش دارد و یا خیر؟

بررسی عملکرد نیروی پلیس نیز در کاهش یا افزایش این سرقت‌ها بسیار اهمیت دارد. هر میزان که نیروهای کارآزموده در جریان کشف سرقت‌ها با دقت و قاطعیت بیشتری عمل نمایند انگیزه سرقت در سارقین نیز به طور قطع پایین خواهد آمد و کاهش خواهد یافت (یوسفی مراغه، ۱۳۸۹). در شهر همدان، به‌طور متوسط ۸۵ درصد از سرقت‌های خودرو توسط مأموران نیروی انتظامی کشف می‌شود که از میانگین کشوری و برخی از شهرهای بزرگ بالاتر است. این مسأله نشان دهنده این است که عملکرد دستگاه‌ها در این رابطه قابل قبول است و نمی‌توان از این متغیر به عنوان عامل اصلی سرقت‌ها نام برد بلکه یکی از عواملی که به کاهش سرقت‌ها کمک می‌کند همین آمار بالای کشف خودروهای سرقتی توسط پلیس است. از سوی دیگر تنها وظیفه پلیس کشف سرقت‌ها نیست بلکه دادن آگاهی به مردم و آموزش‌های لازم به مالکین جهت محافظت از خودروها یکی از مواردی است که نقش مهمی در این گونه

سرقت‌ها دارد و باید دید عملکرد پلیس در این زمینه به چه صورتی است؟

موتورسیکلت هم مورد علاقه بعضی از سارقین است و با انگیزه‌های مختلف و برای استفاده‌های متنوع انجام می‌شود. سرقت موتورسیکلت با استفاده از غفلت صاحبان موتور یک لحظه انجام می‌شود. سرقت موتور در خیابان‌های شلوغ و در اماکنی که صاحب آن تصور می‌کند کسی به موتور او کاری ندارد، انجام می‌گردد. برابر آمارهای موجود در دایره مبارزه با سرقت خودرو همدان، به‌طور میانگین سالیانه ۶۰۰ دستگاه موتورسیکلت در شهر همدان به سرقت می‌رود که بیشتر این سرقت‌ها در مناطق پایین شهر و حاشیه شهرها صورت می‌گیرد و اغلب توسط بزهکاران خرد و معتادان انجام می‌شود. مسأله‌ای که وجود دارد این است که کنترل بزهکاری خرد نیاز به همکاری سازمان‌های اجتماعی دارد که با حمایت از نیازمندان به کاهش این جرایم کمک کنند و این موضوع در شهر همدان نیز مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

سرقت وسایل نقلیه در حوزه جرم‌شناسی بررسی گردیده که برابر یافته‌های پژوهشی، وقوع سرقت خودرو به عوامل متعددی از جمله عوامل اجتماعی (جذابیت اقتصادی، مهاجرت، اعتیاد، مشروبات الکلی، قمار، طلاق، سرقت، بی‌اعتقادی، دوستان ناباب، مسائل جنسی، اوقات فراغت) و نیز عوامل اقتصادی (نیاز، فقر) و عوامل فرهنگی و ... بستگی دارد که هر کدام می‌تواند به نوبه خود علت گرایش به جرم سرقت باشد؛ به نحوی که زمینه‌های سرقت متأثر از مسائل اولیه یا اصلی و نیز مسائل ثانویه است. مسائل اولیه مواردی است که به صورت فردی و محیطی بر افراد جامعه تأثیر گذاشته و ناهنجاری‌های ذهنی و رفتاری را موجب می‌گردند و مسائل ثانویه شامل شرایط و انگیزه‌های وقوع بزهکاری است (براگا و ویسبورد، ۲۰۰۶)^۱. این عوامل هر کدام می‌تواند به شکلی در شهر همدان خود را بروز دهد و ما باید به این عوامل اجتماعی در تبیین قضیه توجه داشته باشیم؛ چرا که شهر همدان به علت آمار بالای بیکاری و نبود درآمد مکفی در بین برخی از خانواده‌ها گاهی اوقات از روستا به شهر مهاجرت کرده و در حاشیه شهرها ساکن شده‌اند مستعد این گونه سرقت‌ها است. در برخی از مناطق، این سرقت‌ها بیشتر اتفاق می‌افتد که باید شناسایی و پیشگیری شود. طبق آمار، در طول روز بیشتر سرقت‌های خودرو در مناطق شلوغ اطراف مرکز شهر صورت می‌گیرد. جایی که کم‌تر گمان می‌رود سارقین در آن جا دست به این کار بزنند و این خود نکته‌ای است که باید مالکین و افسران پلیس به آن توجه داشتند. تعیین پارکینگ‌هایی که خودروها در مرکز شهر در آنجا توقف کنند، از عوامل کاهش اینگونه سرقت‌ها است که باید توسط شهرداری پلیس آگاهی پیگیری شود و با توجه به این آمار به نظر می‌رسد از عوامل مهم وقوع این جرایم باشد. با شناخت عوامل وقوع این جرم در شهر همدان ما به دنبال مسأله اصلی خود یعنی راه‌های پیشگیری از آن هستیم. این راه‌ها می‌تواند بسیار زیاد باشد و همچنین مربوط به مالکین، نیروی پلیس و یا

سازندگان خودروها باشد، باید دید هر کدام از این‌ها چه وظیفه‌ای را باید انجام دهند و مهم‌ترین راه پیشگیری چیست و به چه کیفیتی باید صورت گیرد و چه نتایجی به دنبال خواهد داشت؟

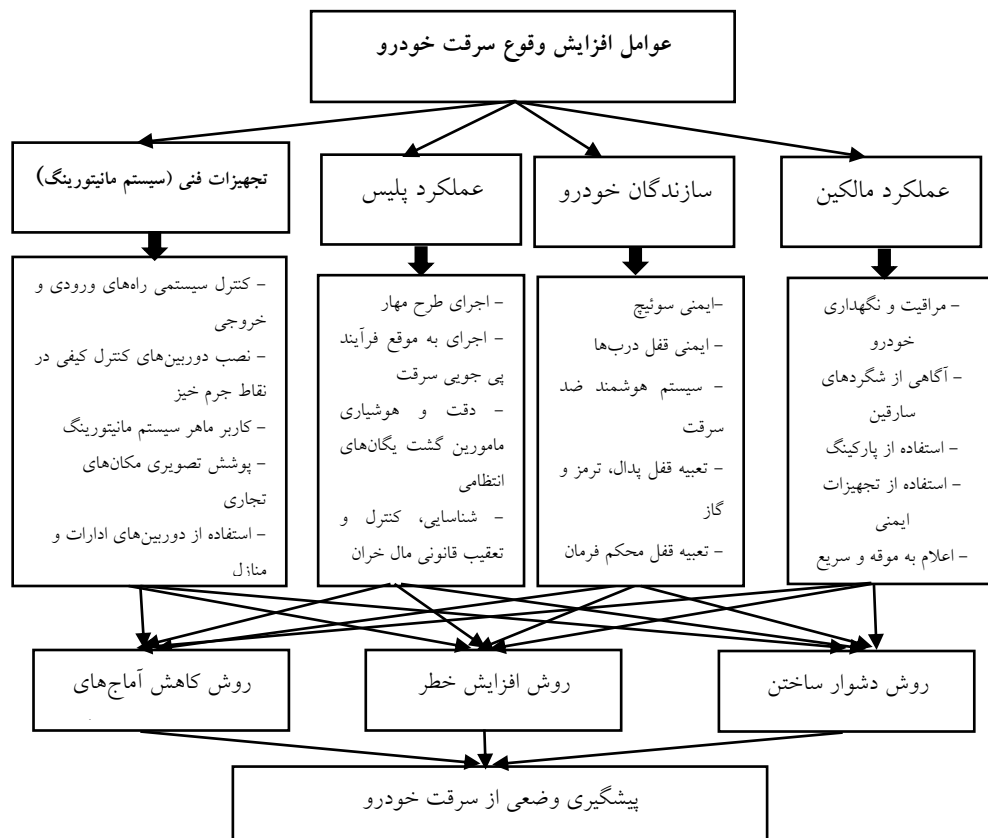
این تحقیق به شناسایی عوامل مؤثر بر سرقت خودرو در شهر همدان می‌پردازد. لذا بررسی دلایل و عوامل مؤثر بر سرقت و ارائه راه کارهای مناسب برای شناسایی و رسیدن به یک سری یافته‌ها و درک این مطلب که مجموعه علل و عوامل به وجودآورنده جرم سرقت چیست؟ و چگونه می‌توان با ارائه راه کارهایی این جرم را به حداقل رسانید. همچنین، ارائه راه‌حل‌ها و راهکارهای متکی بر پژوهش در سطح خرد و کلان به مسئولان امر (اعم نیروی انتظامی و مسئولان شهری) می‌تواند برای کاهش، تعدیل و حتی از بین بردن سرقت و بهبود امنیت اجتماعی مفید واقع شود. از آنجا که پدیده سرقت خودرو یکی از مشکلات روزافزون جامعه است. بررسی و شناسایی راه کارهای آن، جهت خشکاندن ریشه این جرم از اهمیت بسزایی برخوردار است. اگر نتایج حاصل از این گونه تحقیقات در اختیار مسئولان امر قرار گیرد، می‌تواند در بهبود امنیت اجتماعی شهر همدان نقش بسزایی داشته باشد. همچنین، بر کسی پوشیده نیست که با ارائه پیشنهادها قابل اجرا و در نظر گرفتن تمام جوانب و امکانات می‌توان سرقت خودرو را در سطح شهر همدان کاهش داد. نتایج حاصل از چنین پژوهش‌هایی برای سازمان‌هایی که به نوعی با مسائل عمومی مردم سروکار دارند، می‌تواند قابل استفاده باشد. بنابراین، اگر علل و عوامل سرقت خودرو شناسایی شود می‌تواند برای برنامه‌ریزان نظارت بر اجتماع، ارزیابی اثر بخشی و کارایی سیاست‌ها و برنامه‌های فعلی و تدوین برنامه‌های جدید کمک کند.

اهداف پژوهش

- ۱- اهداف اصلی: بررسی دلایل سرقت خودرو و وسایل آن در شهر همدان -
بررسی مهم‌ترین نقاط ضعف در سرقت خودرو و وسایل آن از بعد فنی
- ۲- اهداف فرعی: بررسی نقش پلیس در کاهش سرقت خودرو - بررسی نقش مالکین در کاهش سرقت خودرو - بررسی نقش تولیدکنندگان خودرو در کاهش سرقت خودرو - راه‌های پیشگیری از سرقت وسایل نقلیه

سوالات پژوهش

- ۱- سؤال اصلی: عوامل سرقت خودرو و وسایل داخل آن و راه‌های پیشگیری از آن در شهر همدان چیست؟
 - ۲- سؤالات فرعی: کدام عامل در سرقت وسایل نقلیه بیشترین تأثیر را دارد؟
بررسی نظریات پیشگیری وضعی در مورد سرقت خودرو در شهر همدان چه نتایجی دارد؟
- مدل مفهومی پژوهش: تمام مطالعات پژوهش بریک چارچوب مفهومی استوار است که متغیرهای مورد نظر و روابط میان آن‌ها را مشخص می‌کند. از آن‌جا که هر پژوهش میدانی و پیمایشی نیازمند نقشه ذهنی و مدل مفهومی است که در قالب ابزار تحلیلی مناسب، متغیرها و روابط بین آن‌ها ترسیم شده باش، در این پژوهش نیز از یک مدل مفهومی به صورت محقق ساخته و ابداعی استفاده شده است که در شکل ۱ به نمایش گذاشته شده است.

سرقت: یکی از قدیمی‌ترین جرایم علیه اموال که معمولاً مجازات‌های سختی هم برای مرتکبین آن در جوامع مختلف پیش‌بینی شده است، جرم سرقت می‌باشد. این جرم به دلیل سهل‌تر بودن ارتکاب آن در مقایسه با جرایمی مثل کلاهبرداری و همچنین محسوس بودن منفعت حاصله از آن در مقایسه با جرایم علیه اشخاص بخش بزرگی از جرایم ارتكابی در کشورهای مختلف را تشکیل می‌دهد. به همین جهت، توجه ویژه علمای حقوق را به خود معطوف داشته است. در حال حاضر، در اکثر کشورهای جهان، جرم سرقت به دلیل تنوع و گستردگی آن به انواع مختلفی که هرکدام شرایط خاص و مجازات‌های مخصوص به خود را دارد، تفکیک شده است که از این بین می‌توان از سرقت ساده، سرقت مقرون به آزار یا تهدید، سرقت در شب و نظایر آن نام

برد. علاوه بر آن برای مبارزه‌ی مؤثر با جرم سرقت، برخی از اعمال مرتبت با این جرم نیز در نظام‌های حقوقی مختلف واجد وصف مجرمانه شناخته شده‌اند (گرینبرگ^۱، ۱۹۸۱).

تعریف لغوی سرقت: سرقت کلمه‌ای عربی است و به معنای پنهان می‌باشد. اسْتَرَقَهُ جَاءَ مُسْتَرِئاً أَلَى حِرْزٍ فَأَخَذَ مَالاً لَغَيْرِهِ» به‌طور پنهانی آمده و وارد حرز شده و سپس مال دیگری را ربوده است. کلمه «السرقه» اسم مصدر و به معنای ربایش می‌باشد. «سَرَقَ سَرَقاً مِنْهُ الشَّيْءُ أَيْ أَخَذَ مِنْهُ بُخْضِيَةً وَ حَيْلَةً» شیئی را به‌طور پنهانی و حيله‌گری از او ربود. در لغت‌نامه‌ها چنین آمده است: معین: ربودن یعنی چیزی را با تردستی برداشتن و بردن، تاراج کردن. دهخدا: ربودن یعنی به نهنی مال دیگر برای خودگرفتن، برداشت مال دیگری برای خود در نهن.

تعریف جرم سرقت: بر خلاف کلاهبرداری و خیانت در امانت، قانونگذار جرم سرقت را صراحتاً تعریف کرده است. ماده ۲۶۷ قانون مجازات اسلامی در تعریف جرم سرقت بیان می‌کند: «سرقت عبارت است از ربودن مال متعلق به غیر».

- ربودن: رکن اساسی سرقت در حقوق ایران ربایش است که بدون تحقق آن عنصر مادی جرم سرقت به وقوع نخواهد پیوست. لازمه تحقق ربایش، نقل مکان دادن مال از محلی به محل دیگر است. بنابراین، سرقت در حقوق ایران تنها نسبت به حقوق منقول مصداق پیدا می‌کند. اموالی از قبیل در و پنجره و تیر آهن که به دلیل نصب شدن در غیر منقول و پس از جدا شدن منقول گشته می‌توانند مورد سرقت قرار گیرند.

- مال: موضوع سرقت باید مال باشد، باید بگوییم مال آن چیزی است که پرداخت پول یا یک کالای با ارزش دیگر در مقابل آن هم از نظر عرف و هم از نظر شرع جایز شناخته شود. بنابراین، چیزهایی مثل هوا، حشرات یا غذاهای فاسد شده بلامصرف که

از نظر عرف قابل مبادله با کالای با ارزش دیگری شناخته نمی‌شوند مال محسوب نشده و در نتیجه ربایش آن‌ها سرقت نخواهد بود.

تعلق به غیر: برای تحقق جرم سرقت باید مال ربوده شده متعلق به غیر یعنی در مالکیت دیگری باشد. در نتیجه ربایش اموال بلاصاحب که در مالکیت احدی نمی‌باشد، همانند شن‌های بیابان سرقت محسوب نمی‌شود. در حقوق ایران، منظور از تعلق مال به غیر تعلق «عین» آن به دیگری اعم از شخص حقیقی یا حقوقی است. بنابراین، در صورتی که مال متعلق به رباینده، باشد سرقت محقق نخواهد شد (کاملی و امیدی کاردان، ۱۳۸۹).

سرقت خودرو: یکی از آشکارترین پدیده‌های ناامنی در عصر ظهور فناوری، وجود ماشین و سرقت خودرو است که از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. زیرا سرقت علاوه بر این که یک جرم است، از طرفی سبب سرعت بخشیدن به انجام گوناگون بزه‌ها در جامعه شده و زمینه ناامنی برای مال، جان و ناموس مردم فراهم آورده و در نهایت امنیت و آسایش عمومی آنان را مختل می‌کند. لذا با سرقت خودرو انجام جرایم متنوع دیگر از قبیل سرقت از مغازه، منزل، آدم ربایی، قتل، راه‌زنی، ترور، اعمال منافی عفت، حمل و جاسازی مواد مخدر و قاچاق کالا، انواع کلاهبرداری، تخریب، اوراق کردن خودرو و سند نمره کردن آن متصور است. سهولت سرقت اتومبیل ناشی از سهل‌انگاری مالکان، عدم بکارگیری وسایل ایمنی بازدارنده و تأخیری، عدم توجه به هشدارهای متخصصان به ویژه پلیس، کمبود پارکینگ‌های عمومی و سایر مسائل اجتماعی و خانوادگی متأثر از مسایل مادی، روانی و عاطفی به ویژه سست شدن مبانی دینی و عقیدتی و اخلاقی است که باعث گرایش عده‌ای از افراد سست عنصر و ضعیف‌النفس جامعه، به خصوص افراد جوان و ناآگاه به این امر شده و مالکیت افراد را به خطر می‌اندازد. سارقان خودرو در کار خود تخصص و مهارتی را که در سارقان منزل و مغازه وجود دارد، نیاز ندارند. سرقت خودرو به وسیله افراد حرفه‌ای و افراد

عادی واقع می‌شود. سارقان حرفه‌ای خودرو دو گروه هستند: دسته‌ای که خودرو را در مقابل وجهی سرقت کرده و به گروهی دیگر تحویل می‌دهند. به این نحو که سارق با سفارش آن گروه که ممکن است اوراقچی، قاچاقچی یا باندهای حرفه‌ای دیگر باشند، خودروی مورد نظر آن‌ها را سرقت و در مقابل وجهی که از قبل مشخص شده و مبلغ آن هم در قبال قیمت خودرو بسیار ناچیز است. خودروی مسروقه را به آن‌ها تحویل می‌دهد. دسته دیگر برای خودشان کار می‌کنند. آن‌ها هم وسیله نقلیه را با هدف‌های مختلفی سرقت می‌کنند. بعضی با سندسازی و دستکوبی موتور به فروش می‌رسانند و برخی قطعات و لوازم آن را جدا کرده و به فروش می‌رسانند. به این صورت که این افراد هر یک قطعات معینی را از اتومبیل مسروقه باز می‌کنند (سجودی، ۱۳۹۲). سارقی فقط لوازم تزئینی و سارق دیگر موتور خودرو را پیاده می‌کند. بعضی تخصص بالایی در بازکردن و برداشتن گیربکس اتومبیل‌ها دارند و در مدت کوتاهی این کار را انجام می‌دهند. انتخاب قطعات برای جدا کردن بستگی به امکانات و آشنایی سارق با مالخران ویژه هر یک از آن‌ها دارد. بعضی از سارقان خودرو آن را حرکت نمی‌دهند و درجا وسایل آن را سرقت می‌کنند. رادیو پخش، زاپاس، جم و ... مورد دستبرد این قبیل سارقان قرار می‌گیرد. حتی چراغ‌های جلو و عقب خودروهای مدل بالا و آرم آن‌ها نیز مورد دستبرد سارقان قرار می‌گیرد. سارقان خودرو از هر گروهی که باشند، شگرد خاص خود را دارند. ولی در یک موضوع همه آن‌ها دارای مهارت هستند و آن سرعت عمل زیاد در بازکردن هر نوع اتومبیل با هر نوع قفلی است. با توجه به تمامی موارد گفته شده باید در نظر داشت که سرقت خودرو یکی از مهم‌ترین جرایم علیه اموال و مالکیت افراد است که وقوع آن در اغلب موارد، علاوه بر ایجاد مشکلات عدیده مالی و معیشتی برای مالباختگان می‌تواند به عنوان ابزار ارتکاب جرایمی دیگر مورد استفاده بزهکاران قرار گیرد. مهم‌ترین مصداق این جرم، سرقت خودرو به

صورت عادی است. بنابراین، بررسی جرم‌شناختی این نوع سرقت اهمیت بالایی در سالم‌سازی جامعه و ایجاد امنیت اجتماعی دارد (سجودی، ۱۳۹۲).

علل سرقت خودرو

الف) سرقت خودرو به خاطر فروش آن: سارقینی که به قصد فروش مبادرت به سرقت خودروی نمایند، برای دسترسی به پول آن به طرق مختلف عمل می‌کنند که رایج‌ترین آن‌ها عبارتند از:

- برخی از سارقین پس از سرقت اتومبیل به مال‌خرهای حرفه‌ای و اوراقچی‌های غیرمجاز مراجعه و آن را به همان صورت، یعنی بدون تهیه اسناد و مدارک و بدون ایجاد تغییرات در اصول و ارکان آن (تغییر شماره موتور، شماره شاسی، رنگ اطاق و ...)، به قیمتی نازل به فروش می‌رسانند.

- گروهی از سارقین نیز خودروهای مسروقه را به نمایشگاه‌های خودرو برده و آن را در معرض فروش قرار می‌دهند؛ بدون اینکه دلالت و خریداران را در جریان مسروقه بودن آن قرار دهند و یا این‌که اطلاعی از این امر داشته باشند. پس از قیمت‌گذاری، سارق مبلغی از کل بهای آن را به‌عنوان بیعانه از خریدار گرفته و خودرو را به صورت امانت در نمایشگاه و در اختیار خریدار که اکثراً دلال هستند، قرار می‌دهد و اظهار می‌دارد که روز بعد اسناد و مدارک خودرو را آورده و پس از انجام معامله رسمی و محضری بقیه پول خودرو را خواهد گرفت که معمولاً این گروه سارقین مبتدی و غیرحرفه‌ای هستند (نجفی‌توانا و همکاران، ۱۳۹۲).

- برخی از سارقین خودرو را پس از سرقت به گاراژ یا محل امنی برده و با استفاده از ابزار و آلاتی، ابتدا شماره موتور و شاسی را ساییده و محو می‌کنند، سپس با سنبه‌های شماره‌زنی شماره دلخواه و مورد نظر خود را در جای شماره قبلی حک می‌کنند. سپس اقدام به تهیه اسناد و مدارک و کارت شناسایی خودرو، البته به صورت جعلی، می‌نمایند. پس از انجام این اقدامات و آماده کردن مدارک لازم، خودرو را برای فروش

با ظاهری آراسته و موقر به شهرستان‌های اطراف برده و معمولاً به نمایشگاه‌های اتومبیل مراجعه کنند و با اندکی زیر قیمت روز آن را عرضه می‌دارند.

ب) سرقت خودرو به خاطر اوزاق لوازم و قطعات آن برخی از سارقین حرفه‌ای خودروهای آخرین مدل و آخرین سیستم را سرقت کرده و در یک محل امن و پنهانی اقدام به باز کردن قطعات و متعلقات آن می‌کنند. در واقع، آن را اوراق می‌نمایند، سپس لاشه غیرمصرف خودرو مسروقه را در نقاط دور از دسترس و رودخانه‌ها می‌اندازند. البته در پاره‌ای موارد سرقت قطعات خودرو شامل: ضبط، باند، سی دی و دیگر وسایل صوتی و تصویری آن صورت گرفته است.

ج) سرقت خودرو به خاطر ارتکاب جرایم دیگر دسته‌ای از سارقین که در ارتکاب جرایم و جنایات مهم دیگری از قبیل قاچاق مواد مخدر، اسلحه و مهمات، آدم‌ربایی، راهزنی، شرارت، سرقت از بانک‌ها و مؤسسات دولتی که اغلب به طریق مسلحانه انجام می‌شود، خودرو مناسبی را برای استفاده در ارتکاب این‌گونه جرایم، سرقت می‌کنند. برخی از مجرمین امنیتی و مملکتی به منظور اجرای مقاصد پلید و شوم خود از جمله ترور، خرابکاری، انفجار، ایجاد ناامنی و نارضایتی مردم، بمب‌گذاری‌ها، جاسوسی و امثال آن اقدام به سرقت خودرو می‌نمایند و پس از ارتکاب جنایات و جرایم موردنظر خویش خودرو مسروقه را در کوچه و یا خیابانی رها می‌سازند. این‌گونه سارقین اکثراً وابستگان و اعضای گروه‌های ضدانقلاب هستند و معمولاً سرقت‌های خودرو را به طریق مسلحانه و با تهدید سلاح انجام می‌دهند.

د) سرقت خودرو به خاطر انگیزه‌های دیگر می‌توان قیمت روزافزون خودرو، آسان بودن سرقت خودرو در مقایسه با سایر انواع سرقت، امکان سریع تغییر مشخصات خودروهای مسروقه، سهولت فروش خودروهای مسروقه، تمایل قاچاقچیان مواد مخدر به خرید بعضی از انواع خودروهای مسروقه

مانند وانت، تویوتا، نیسان، پاترول، لند کروز ... را نام برد(نجفی توانا و همکاران، ۱۳۹۲).

راه‌های سرقت خودرو و روش جلوگیری از آن به‌طور کلی شیوه‌های سارقان عبارتند از:

- تویی زنی قفل درهای جلو
- استفاده از شاه‌کلید و سیم مفتول
- بکسل کردن یا حمل با جرثقیل
- سرقت به عنوان خریدار یا مأمور
- سرقت با ایجاد تصادف ساختگی
- سرقت خودروی روشن
- تعویض ECU خودرو
- زورگیری با سلاح سرد یا گرم
- خوراندن مواد مسموم، بیهوش کننده یا خواب‌آور به راننده
- سوار شدن زنان سارق و جلب اعتماد راننده (شجاعی، ۱۳۹۴)

پیشینه تحقیق

رفیعی در تحقیقی با عنوان «تأثیر تدابیر پیشگیری وضعی بر پیشگیری از سرقت خودرو در تهران بزرگ در سال ۱۳۹۲» بیان کرد که سرقت از جمله جرایم مهم و شایعی است که از مصادیق بارز ناامنی به حساب می‌آید. این جرم علاوه بر امنیت عمومی، امنیت اجتماعی و اقتصادی شهروندان را نیز تهدید می‌کند. نظر به اجتناب ناپذیری نقش خودرو در زندگی امروز بشر، سرقت از جمله جرایمی است که ممکن است زندگی بزه دیده را با چالش‌های جدی روبه‌رو کند. از طرفی، شیوع این جرم در سطح تهران بزرگ که علاوه بر پایتختی کشور ایران، ام‌القرای جهان اسلام نیز به حساب می‌آید، ممکن است بعد سیاسی نیز پیدا کند. بدین جهت، نگارندگان بر آن شدند با بررسی تدابیر پیشگیری وضعی جهت کاهش یا مهار این معضل چالش‌انگیز،

راهکارهایی بیاندهند. برهمن اساس، با استفاده از روش تحقیق پیمایشی، تدوین پرسشنامه و با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی و استنباطی به انجام تحقیق، گردآوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل اطلاعات گردآوری شده در این زمینه پرداختند. نتایج نشان داد که این تدابیر با درصد بالایی در پیشگیری از سرقت خودرو مؤثر است (رفیعی، ۱۳۹۲).

مطالعه‌ای با عنوان «عوامل مؤثر بر افزایش سرقت خودرو و ارائه راهکارهای پیشگیری وضعی (مطالعه موردی شهر بوشهر)». توسط شجاعی در سال ۱۳۹۰ انجام شد. این تحقیق با هدف اصلی تبیین تأثیر عوامل مختلف بر افزایش سرقت خودرو و اهداف فرعی تبیین میزان تأثیر ضعف عملکرد مالکین خودرو بر افزایش سرقت خودرو، تبیین میزان تأثیر ضعف سیستم ایمنی خودرو بر افزایش سرقت خودرو، تأثیر ضعف سیستم مانیتورینگ بر افزایش سرقت خودرو و تبیین راهکارهای پیشگیری وضعی در سرقت خودرو انجام شد (شجاعی، ۱۳۹۰).

روزبه در سال ۱۳۸۷ پایان‌نامه‌ای تحت عنوان «عوامل مؤثر در پیشگیری از سرقت موتورسیکلت» ارائه نموده است. هدف از این تحقیق، شناسایی مهم‌ترین تدابیر و راهکارهای مؤثر در پیشگیری وضعی و کاهش سرقت‌های موتورسیکلت می‌باشد. در این پژوهش، از روش تحقیق پیمایشی استفاده گردیده است. جامعه آماری این تحقیق عبارت بودند از: کلیه کارکنان گشت‌ها و تجسس کلانتری‌ها اعم از درجه‌دار، افسر جزء و افسر ارشد که بر اساس برآورد به‌دست آمده تعداد ۱۱۵ نفر انتخاب و مورد بررسی قرار گرفتند. مهم‌ترین یافته‌های پژوهش نشان می‌داد که عدم رعایت اقدامات حفاظتی و ایمنی از سوی شرکت‌های سازنده موتورسیکلت، عدم رعایت نکات ایمنی توسط مالکین موتورسیکلت و اقدامات امنیتی توسط پلیس نقش بسیار زیادی در افزایش سرقت موتورسیکلت تأثیر دارد و در مقایسه سه عامل فوق نقش کارخانه و

مالک در رتبه اول تأثیرگذاری و نیروی انتظامی در رتبه دوم تأثیرگذاری بوده است (روزبه، ۱۳۸۷).

بایرام‌زاده در سال ۱۳۸۴ پایان نامه‌ای تحت عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر رسیدگی به موقع در سرقت خودرو در سال ۱۳۸۳» ارائه نموده است. فرضیات تحقیق عبارت بودند از: در رسیدگی به موقع در سرقت خودرو عوامل کلانتری مؤثرند، در رسیدگی به موقع در سرقت خودرو عوامل پاسگاه مؤثرند، در رسیدگی به موقع در سرقت خودرو عوامل آگاهی مؤثرند، در رسیدگی به موقع در سرقت خودرو عوامل پلیس راهور مؤثرند، در رسیدگی به موقع در سرقت خودرو عوامل پلیس‌راه مؤثرند. در این پژوهش، محقق برای جمع آوری داده‌ها از روش کتابخانه‌ای و تکنیک پرسشنامه و مصاحبه استفاده کرد و همچنین جامعه آماری خود را فرماندهی انتظامی شهرستان ارومیه انتخاب کرد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل تأیید پنج فرضیه فوق را نشان داد (بایرام‌زاده، ۱۳۸۴).

پورحنیفه در سال ۱۳۸۵ در پژوهشی به نام «بررسی عوامل مؤثر در شیوه‌های پیشگیری انتظامی از سرقت درون‌خودرویی در فرماندهی انتظامی تهران بزرگ»، حضور پلیس در سطح شهر، آموزش همگانی، تقویت مشارکت همگانی، اصلاح و تقویت سیستم پیگیری و کشف و تعامل برون سازمانی را از جمله عوامل مؤثر در پیشگیری انتظامی از سرقت درون‌خودرویی دانسته است (پورحنیفه، ۱۳۸۵).

امیدی ۱۳۸۹، در تحقیق خود با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر توانمندسازی پلیس آگاهی در کشف خودروهای مسروقه» به این نتایج دست یافته که عواملی از قبیل مهارت و تخصص کارآگاهان پلیس آگاهی، دسترسی به ابزارهای مرتبط با تصمیم‌گیری (عوامل نرم‌افزاری مانند بهره‌برداری از بانک‌های اطلاعاتی)، استفاده از فناوری‌های نوین و میزان جریان باز اطلاعات (تعامل فراسازمانی) بر توانمندسازی پلیس آگاهی در کشف خودروهای مسروقه تأثیر دارند (امیدی، ۱۳۸۹).

مهابادی در سال ۱۳۸۰ تحقیقی با عنوان چگونگی می‌توان از سرقت خودرو جلوگیری کرد» انجام داد. در این مقاله، آمده است که سرقت خودرو از جمله جرائمی است که پیشگیری‌های متعدد و با روش‌های گوناگون، تأثیری چندان در جلوگیری از آن نداشته و سرقت خودرو برای تفریح، انجام اعمال خلاف قانون، برداشتن اشیای داخل آن، جدا کردن قطعات و لوازم و یا اوراق کردن و بلاخره سندسازی و فروش آن از انواع سرقت‌های متداول در دنیا است. در این مقاله، سعی شده است تا جایی که امکان دارد خوانندگان را با اصول پیشگیری از این جرم آشنا سازد (مهابادی، ۱۳۸۰).

روش تحقیق

پژوهشگران با جمع‌آوری اطلاعات و آمار مورد نیاز و تجزیه و تحلیل آن‌ها به پاسخ به پرسش‌های پژوهشی و تأیید و یا رد فرضیات مطرح شده می‌پردازند. بنابراین، جمع‌آوری اطلاعات و چگونگی تجزیه و تحلیل آن‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است و به عنوان یک مقوله از فرآیند علمی است که نظریه‌ها در قالب آمار و ارقام علمی تجلی می‌یابد، ثمره‌ای به صورت کمی جلوه‌گر شده و الگوی نظری پژوهش قابل سنجش و محاسبه می‌شود (سیف، ۱۳۹۰).

جامعه آماری

چون ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه است و بین دو جامعه متفاوت شامل درجه داران و افسران اداره آگاهی و کلانتری‌ها و جامعه دوم مجرمان (سارقان خودرو) شهر همدان توزیع خواهد شد، بنابراین جامعه آماری در این پژوهش درجه‌داران و افسران آگاهی که محل فعالیت آن‌ها شهرستان همدان و همچنین سارقان خودرو در زندان شهر همدان می‌باشد.

در این پژوهش، تعداد ۱۳۰ نفر از درجه‌داران و افسران اداره آگاهی و کلانتری‌ها و ۳۰ نفر از مجرمان (سارقان خودرو) شهر همدان به صورت تمام شمار به عنوان نمونه انتخاب شدند.

در یک پژوهش برای پاسخ دادن به سؤالات پژوهش و یا آزمون فرضیه‌ها، تشخیص متغیرها ضروری است. در این پژوهش متغیرهای زیر در نظر گرفته شده است:

۱- متغیر مستقل^۱

این متغیرها نقش علت را برعهده دارند و بر متغیرهای دیگر تأثیر می‌گذارند. منشأ بروز پدیده‌ها می‌شوند و محقق معمولاً در جست‌وجوی رابطه بین دو عامل یا متغیر است و تشخیص تأثیر متغیر مستقل و میزان آن از اهداف عمده تحقیق محسوب می‌شود (سیف، ۱۳۹۰). در این پژوهش، عوامل مؤثر بر سرقت خودرو شامل عملکرد مالکین خودرو، سیستم ایمنی خودرو، عملکرد پلیس، سیستم مانیتورینگ و افزایش ریسک و هزینه سرقت خودرو متغیر مستقل می‌باشد.

۲- متغیر وابسته^۲

این متغیرها تابع تغییرات متغیر مستقل هستند و یا در واقع معلول آن‌ها به حساب می‌آیند (سیف، ۱۳۹۰). که در این پژوهش سرقت خودرو مورد نظر می‌باشد. در این پژوهش از دو روش برای گردآوری داده‌ها یعنی روش کتابخانه‌ای و روش میدانی استفاده شده است و ابزار استفاده شده در این پژوهش، پرسشنامه از نوع ساخته شده توسط محقق می‌باشد. این پرسشنامه بر اساس طیف ۵ سطحی لیکرت از گزینه بسیار زیاد تا بسیار کم و با مقیاس ترتیبی تنظیم شده است. در این پژوهش، از ۲ پرسش‌نامه استفاده شده است پرسش‌نامه‌ای که در اختیار افسران و درجه داران اداره آگاهی قرار داده شد شامل ۲۶ سؤال مرتبط با فرضیات پژوهش و همچنین پرسش‌نامه‌ای که در اختیار مجرمان سرقت خودرو قرار داده شد شامل ۱۹ سؤال مرتبط با فرضیات پژوهش می‌باشد. طیف و ساختار پرسشنامه در جدول ۱ به نمایش گذاشته شده است.

1. Independent variable

2. Dependent variable

جدول ۱: معرفی طیف پرسشنامه

گزینه انتخابی	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم
امتیاز					

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

پس از آن که محقق داده‌ها را گردآوری، استخراج و طبقه‌بندی نمود و جداول توزیع فراوانی و نسبت‌های توزیع را تهیه کرد، باید مرحله جدیدی از فرآیند تحقیق که به مرحله تجزیه و تحلیل داده‌ها معروف است، آغاز شود. در این پژوهش، اطلاعات و داده‌ها در مسیر هدف تحقیق، با هدف پاسخ‌گویی به سوالات تحقیق و نیز ارزیابی فرضیه‌ها با استفاده از نرم افزار Spss در دو سطح توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته می‌شود.

برای تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده، ابتدا در سطح توصیفی با استفاده از شاخص‌های آماری به توصیف و تلخیص ویژگی‌های جمعیت شناختی در تحقیق پرداخته می‌شود و سپس در سطح آمار استنباطی این تحقیق، از آزمون‌های کولوموگراف اسمیرنوف، و آزمون T تک نمونه‌ای و همچنین آزمون همبستگی پیرسون استفاده می‌شود.

نتایج

بررسی نرمال بودن داده‌ها: برای بررسی نرمال بودن داده‌ها برای هر یک از متغیرهای پژوهش از آزمون کولوموگراف- اسمیرنوف استفاده شد. جدول ۲ نتایج این آزمون را برای متغیرهای اصلی پژوهش، به نمایش می‌گذارد.

جدول ۲: اطلاعات آماری مربوط به آزمون کولموگراف-اسمیرنوف

متغیر	سطح معنی داری
عملکرد مالکین خودرو	۰/۱۱۷
تجهیزات ایمنی خودرو	۰/۳۶۵
سیستم مانیتورینگ	۰/۰۸
عملکرد ضعیف پلیس	۰/۱
افزایش ریسک و هزینه سرقت خودرو	۰/۰۶

با توجه به این که سطح معنی داری برای هر پنج متغیر بیشتر از $0/05$ ($P > 0/05$) بود، بنابراین داده‌ها از توزیع نرمال برخوردارند.

آزمون T تک نمونه‌ای: در این پژوهش، برای بررسی معنی دار بودن هر یک از متغیرها از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شد.

جدول ۳: نتایج آزمون T برای متغیر عملکرد مالکین خودرو

متغیر	میانگین	انحراف معیار	سطح معنی داری	حد پایین	حد بالا	درجه آزادی	t
عملکرد مالکین خودرو	۱/۸۴۶	۱/۲۵۴	۰/۰۰۰	۱/۳۷۱	۰/۹۳۶	۱۲۹	۱۰/۴۸۹

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، برای متغیر عملکرد مالکین خودرو مقدار t برابر $10/489$ و سطح معنی داری $0/000$ می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد که با توجه به این که سطح معنی داری برای متغیر کم‌تر از $0/05$ ($P < 0/05$) می‌باشد، بنابراین، تفاوت معنی داری وجود دارد. با توجه به نتایج به دست آمده، عملکرد ضعیف مالکین خودرو بر افزایش سرقت خودرو تأثیر دارد. عملکرد مالکین در استفاده از تجهیزات ایمنی جانبی، محل پارک مناسب و مراقبت از سوئیچ خودرو نمود پیدا می‌کند.

جدول ۴: نتایج آزمون T برای متغیر تجهیزات ایمنی خودرو

متغیر	میانگین	انحراف معیار	سطح معنی داری	حد پایین	حد بالا	درجه آزادی	t
تجهیزات ایمنی خودرو	۱/۹۳۰	۳/۶۳۲	۰/۰۰۱	-۱/۶۹۹	-۰/۴۳۸	۱۲۹	۳/۳۵۶

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، برای متغیر تجهیزات ایمنی خودرو مقدار t برابر ۳/۳۵۶ و سطح معنی داری ۰/۰۰۱ می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد که با توجه به این که سطح معنی داری برای متغیر کمتر از ۰/۰۵ ($P < ۰/۰۵$) می‌باشد. بنابراین، تفاوت معنی داری وجود دارد. با توجه به نتایج به دست آمده ضعف تجهیزات ایمنی خودرو بر افزایش سرقت خودرو تأثیر دارد. آنچه که در واقعیت مشهود و ملموس است نیز مؤید این مطلب است چرا که سرقت خودروهای مدل پایین باسیستم ایمنی ضعیف درصد بالایی از سرقت‌های رخ داده را به خود اختصاص داده است.

جدول ۵: نتایج آزمون T برای متغیر سیستم مانیتورینگ

متغیر	میانگین	انحراف معیار	سطح معنی داری	حد پایین	حد بالا	درجه آزادی	t
سیستم مانیتورینگ	۱/۷۶۱	۱/۱۸۶	۰/۰۰۰	-۱/۴۴۴	-۱/۰۳۲	۱۲۹	۱۱/۹۰۱

همان‌گونه که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، برای متغیر سیستم مانیتورینگ مقدار t برابر ۱۱/۹۰۱ و سطح معنی داری ۰/۰۰۰ می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد که با توجه به این که سطح معنی داری برای متغیر کمتر از ۰/۰۵ ($P < ۰/۰۵$) می‌باشد، بنابراین، تفاوت معنی داری وجود دارد. با توجه به نتایج به دست آمده، ضعف سیستم مانیتورینگ بر افزایش سرقت خودرو تأثیر دارد.

جدول ۶: نتایج آزمون T برای متغیر عملکرد ضعیف پلیس

متغیر	میانگین	انحراف معیار	سطح معنی داری	حد پایین	حد بالا	درجه آزادی	t
عملکرد ضعیف پلیس	۱/۷۱۵	۱/۲۱۵	۰/۰۰۰	-۱/۴۹۵	-۱/۰۷۳	۱۲۹	۱۲/۰۵۴

همان‌طور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، برای متغیر عملکرد ضعیف پلیس مقدار t برابر ۱۲/۰۵۴ و سطح معنی داری ۰/۰۰۰ می‌باشد. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد با توجه به این‌که سطح معنی داری برای متغیر کمتر از ۰/۰۵ ($P < ۰/۰۵$) می‌باشد. بنابراین، تفاوت معنی داری وجود دارد. با توجه به نتایج به دست آمده، عملکرد ضعیف پلیس بر افزایش سرقت خودرو تأثیر دارد. به‌کارگیری مأمورین آموزش‌دیده و مجرب در پیشگیری از وقوع سرقت و نیز پیگیری فنی پرونده‌های مطروحه بر اساس سرنخ‌های موجود می‌تواند عامل مهمی در کشف خودروهای مسروقه و دستگیری سارقین و به تبع پیشگیری از سرقت خودرو داشته باشد.

جدول ۷: نتایج آزمون T برای متغیر افزایش ریسک و هزینه سرقت خودرو

متغیر	میانگین	انحراف معیار	سطح معنی داری	حد پایین	حد بالا	درجه آزادی	t
افزایش ریسک و هزینه سرقت خودرو	۱/۹	۱/۳۱۰	۰/۰۰۰	-۱/۳۲۷	-۰/۸۷۲	۱۲۹	۹/۵۶۷

همان‌طور که در جدول ۷ مشاهده می‌شود، برای متغیر افزایش ریسک و هزینه سرقت خودرو مقدار t برابر ۹/۵۶۷ و سطح معنی داری ۰/۰۰۰ می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد که با توجه به این‌که سطح معنی داری برای متغیر کمتر از ۰/۰۵ ($P < ۰/۰۵$) می‌باشد. بنابراین، تفاوت معنی داری وجود دارد. با توجه به نتایج به دست آمده، افزایش ریسک و هزینه سرقت خودرو بر کاهش سرقت خودرو تأثیر دارد. به هر میزان ارتکاب

سرقت برای سارقین پرخطر و با ریسک بالا باشد احتمال سرقت از جانب سارقین کاهش می‌یابد.

بررسی نتایج آزمون همبستگی پیرسون

شدت وابستگی دو متغیر به هم را همبستگی گویند. که معمولاً آن را با ضریبی بین -۱ تا +۱ بیان می‌دارند. اگر ضریب همبستگی بین دو متغیر بیش‌تر از صفر باشد، آن‌ها با هم رابطه مثبت دارند. حال اگر ضریب همبستگی بین آن‌ها از صفر کم‌تر باشد، رابطه بین آن‌ها منفی است. آزمون همبستگی پیرسون یک آزمون پارامتریک برای بررسی همبستگی بین دو یا چند متغیر و میزان آن است. این آزمون زمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد که توزیع آماری متغیرها نرمال باشند. جدول ۸ نتایج آزمون همبستگی پیرسون را به نمایش می‌گذارد. در جدول خروجی این آزمون، یک ضریب همبستگی و یک سطح معنی‌داری نمایان می‌شود. چنان‌چه سطح معنی‌داری کم‌تر از مقدار خطا باشد، چنین استنباط می‌شود که ضریب همبستگی، معنی‌دار است. از آن‌جا که معمولاً این آزمون‌ها را با سطح خطای ۵ درصد در نظر می‌گیرند، کم‌تر از ۵ درصد بودن سطح معنی‌داری نشان از معنی‌داری ضریب همبستگی است.

جدول ۸: اطلاعات آماری مربوط به آزمون همبستگی پیرسون*

سرقت خودرو	عملکرد مالکین خودرو	ضعف تجهیزات ایمنی خودرو	سیستم مانیتورینگ پلیس	عملکرد پلیس
ضرایب	*۰/۷۸۸	*۰/۸۵۴	*۰/۶۲۱	*۰/۲۱۸
سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
عملکرد مالکین خودرو	۱	*۰/۲۴۸	-۰/۳۴۲	-۰/۵۶۸
سطح معناداری		۰/۰۰۰	۰/۲۱۳	۰/۱۷۸
ضعف تجهیزات ایمنی خودرو		۱	-۰/۸۷۷	-۰/۳۸۴
سطح معناداری			۰/۱	۰/۲۶۷
سیستم مانیتورینگ	ضرایب		۱	*۰/۳۶۲
سطح معناداری				۰/۰۰۰
عملکرد پلیس	ضرایب			۱
سطح معناداری				

در سطح خطای ۰.۵٪ و سطح اطمینان ۹۵٪، معنی دار است.

بحث و نتیجه‌گیری

در این بخش، محقق به تحلیل نتایج فرضیات تحقیق و همچنین نتایج به دست آمده از بررسی داده‌های تحقیق و مقایسه با یافته‌های سایر پژوهشگران می‌پردازد. سپس پیشنهاداتی به محققین آینده با توجه به یافته‌های حاصل از پژوهش ارائه داده می‌شود و در پایان نیز محدودیت‌های تحقیق تشریح می‌گردد.

فرضیه ۱: عملکرد ضعیف مالکین خودرو بر افزایش سرقت خودرو تأثیر معنادار و مثبتی دارد. برطبق نتایج به دست آمده از آمار t در جدول ۳، متغیر عملکرد ضعیف مالکین خودرو تأثیر مثبت معناداری بر متغیرافزایش سرقت خودرو دارد. بنابراین، می‌توان به این نتیجه رسید که با بهبود عملکرد مالکین خودرو، سرقت خودرو نیز کاهش پیدا می‌کند.

فرضیه ۲: ضعف تجهیزات ایمنی خودرو بر افزایش سرقت خودرو تأثیر معنادار و مثبتی دارد.

برطبق نتایج به دست آمده از آماره t در جدول ۴، متغیر ضعف تجهیزات ایمنی خودرو تأثیر مثبت معناداری بر متغیر افزایش سرقت خودرو دارد. بنابراین، می‌توان به این نتیجه رسید که با بهبود ضعف تجهیزات ایمنی خودرو، سرقت خودرو نیز کاهش می‌یابد.

فرضیه ۳: ضعف سیستم مانیتورینگ بر افزایش سرقت خودرو تأثیر معنادار و مثبتی دارد.

برطبق نتایج به دست آمده از آماره t در جدول ۵، متغیر ضعف سیستم مانیتورینگ تأثیر مثبت معناداری بر افزایش سرقت خودرو دارد. بنابراین، می‌توان به این نتیجه رسید که با بهبود سیستم مانیتورینگ، سرقت خودرو نیز کاهش پیدا می‌کند.

فرضیه ۴: عملکرد ضعیف پلیس بر افزایش سرقت خودرو تأثیر معنادار و مثبتی دارد. برطبق نتایج به دست آمده از آماره t در جدول ۶، متغیر عملکرد ضعیف پلیس تأثیر مثبت معناداری بر افزایش سرقت خودرو دارد. بنابراین، می‌توان به این نتیجه رسید که با بهبود عملکرد پلیس، سرقت خودرو نیز کاهش پیدا می‌کند.

فرضیه ۵: افزایش ریسک و هزینه سرقت خودرو بر کاهش سرقت خودرو تأثیر معنادار و مثبتی دارد.

برطبق نتایج به دست آمده از آماره t در جدول ۷، متغیر افزایش ریسک و هزینه سرقت خودرو تأثیر مثبت معناداری بر کاهش سرقت خودرو دارد. بنابراین، می‌توان به این نتیجه رسید که با افزایش ریسک و هزینه، سرقت خودرو نیز کاهش پیدا می‌کند.

از سال ۱۸۹۲ که سر رابرت پیل اداره امور پلیسی با تغییر رویکرد از پلیس سنتی به پلیس جامعه محور بنیاد نهاد، پلیس اکثر کشورها با توجه به آشنایی روزافزون با کارایی پلیس جامعه محور در تلاش هستند که هر چه سریع‌تر از دیدگاه، سنتی به

سمت دیدگاه جامعه محور حرکت کنند. فریدمن در یک تعریف نسبتاً جامع در مورد پلیس جامعه‌محور می‌گوید: "پلیس جامعه محور، راهبرد و خطی مشی خود را با هدف دستیابی به کنترل مؤثر و کارآمد جرایم، کاهش ترس از جنایت، توسعه کیفیت زندگی گسترش خدمات پلیس و مشروعیت کار پلیس از طریق تکیه بر منابع جامعه که درصدد تغییر شرایط جرم‌خیز هستند تبیین می‌نماید. این امر، مستلزم مسؤلیت‌پذیری بیشتر پلیس، سهیم شدن فعال‌تر و بیشتر جامعه در فرآیند تصمیم‌گیری و توجه بیشتر به حقوق و آزادی‌های مدنی فرد است". در این دیدگاه، اصل بر این است که امنیت یک امر انحصاری و صرفاً مربوط به پلیس نمی‌باشد، لذا سایر بخش‌های جامعه باید در شکل‌دهی به امنیت سهیم باشند و وظیفه پلیس در این میان ایجاد هماهنگی و رصد کردن معضلات جامعه است. در تبیین نظریه پیشگیری وضعی از جرم و در مثلث تکوین جرم، یک رأس مثلث شخص بزه‌کار و رأس دیگر آن بزه دیده و رأس سوم آن موقعیت یا وضعیت است. ارائه دهندگان نظریه پیشگیری وضعی معتقدند که پیشگیری اجتماعی به تنهایی ناقص است و باید در کنار آن تدابیر پیشگیرانه‌ای بکار بسته شود که با فرض وجود بزه‌کاران تحریک شده، شرایطی ایجاد شود تا موقعیت یا فرصت تقارن زمانی و مکانی میان بزه‌کاران و آماج جرم به وجود نیاید. به استناد راهبرد پیشگیری وضعی از کارآمدترین اقدامات در خصوص سرقت خودرو عبارتند از:

ایجاد سیستم ایمنی استاندارد توسط شرکت‌های سازنده خودرو

عملکرد مناسب مالکین و رانندگان به جهت حفظ خودروها

عملکرد مناسب پلیس به منظور کاهش از سرقت خودرو

لذا در صورتی که عملکرد مالکین و رانندگان خودرو، شرکت‌های سازنده خودرو، عملکرد پلیس توأم با بکارگیری تجهیزات فنی مطلوب، تقویت شود نتیجه آن دشوار شدن و افزایش خطر ارتکاب سرقت و در نهایت پیشگیری وضعی از سرقت خودرو

است و چنانچه این اقدامات به نحو کیفی و استاندارد نباشد، به دلیل این ضعف‌ها منجر به افزایش وقوع سرقت خودرو خواهد شد.

این نتایج با یافته‌های پژوهش رفیعی و همکاران (۱۳۹۲) که در پژوهشی تأثیر تدابیر پیشگیری وضعی از سرقت خودرو در تهران بزرگ را مورد بررسی قرار داده بودند و نشان دادند که عملکرد مالکین خودرو و تجهیزات ایمنی خودرو بر میزان سرقت خودرو تأثیر دارد، مطابقت داشت.

نتایج تحقیقی که شجاعی (۱۳۹۴) با عنوان عوامل مؤثر بر افزایش سرقت خودرو و ارائه راه‌کارهای پیشگیری انجام داد، بیانگر این واقعیت است که ضعف عملکرد مالکین خودرو، ضعف سیستم ایمنی خودرو، ضعف عملکرد پلیس بر افزایش وقوع سرقت خودرو تأثیر مثبت و معنادار دارد.

در پژوهشی که توسط یآوری و همکاران (۱۳۹۴) با عنوان «راه‌های جلب مشارکت همگانی در پیشگیری از سرقت خودرو (شهرستان یزد)» مورد بررسی قرار گرفت، نتایج نشان داد که معاونت اجتماعی ناجا در پیشگیری از سرقت خودرو نقش معناداری دارند.

پیشنهاد‌های تحقیق

- آموزش مهارت‌های همگانی حفاظت و مراقبت خودرو به عموم مردم از طریق وسایل ارتباط جمعی.

- ممانعت از پارک خودروها در اماکن ناایمن و پرخطر، تجهیز منازل و اماکن عمومی و اختصاصی به پارکینگ‌های استاندارد مجهز به دوربین‌های مداربسته با تعامل با سازمان‌های مربوطه.

- نصب GPS (موقعیت‌یاب جغرافیایی) در محل مناسب روی خودروها توسط شرکت‌های سازنده خودرو بنحوی که جزو قطعات اصلی خودرو محسوب شود.

- ملزم ساختن کارخانه‌های سازنده خودرو در داخل مبنی بر ارتقای سیستم ایمنی خودروها (استفاده از سوئیچ‌های رمزدار و هوشمند، سوئیچ مخفی، تعبیه قفل پدال و تجهیزات هوشمند ضد سرقت).
- عدم شماره‌گذاری خودروهای خارجی و داخلی که فاقد سیستم ایمنی کیفی و استاندارد می‌باشند.
- استفاده از کارکنان متخصص، باتجربه، با انگیزه و روحیه خوب و دقیق در گشت-های آشکار و پنهان یگان‌های انتظامی. تربیت و آموزش کارآگاهان زبده در پلیس آگاهی به منظور کشف علمی جرایم.
- افزایش تعداد دوربین‌های کیفیت‌دار در نقاط جرم‌خیز، پارکینگ‌ها، مکان‌های تجاری، میادین، خیابان‌ها به منظور اشراف و کنترل بر خودروها توسط کاربران مجرب و پیشگیری از سرقت و کشف خودرو.
- کدگذاری اختصاصی قطعات و رنگ خودروها به صورت محرمانه که قابلیت ردیابی را دارا باشد.

منابع و مأخذ:

- اسماعیل‌خو، علی، بررسی علل گرایش به سرقت وسایل نقلیه در تهران بزرگ، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه علوم انتظامی، دانشکده فرماندهی و ستاد، ۱۳۷۶
- امیدی، رضا، عوامل مؤثر بر توانمندسازی پلیس آگاهی در کشف خودروهای مسروقه تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم انتظامی امین
- امیدی کاردان، رضا، عوامل مؤثر بر توانمندسازی پلیس آگاهی در کشف خودروهای مسروقه، کاراگاه، ۱۳۸۹، دوره دوم، شماره ۱۱، ص ۶-۱۳۷۶
- بایرام‌زاده، بهرام، بررسی عوامل مؤثر بر رسیدگی به موقع در سرقت خودرو در سال ۱۳۸۳، پایان نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۸۴

- پورحنیفه، اسحاق، بررسی شیوه‌های پیشگیری انتظامی از سرقت درون خودرو در فرماندهی انتظامی تهران بزرگ، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم انتظامی امین.
- رحیمی محمد، ادیسی اکبر، بررسی عوامل مؤثر بر سرقت، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، ۱۳۸۹، ص ۹۰-۱۱۷.
- رفیعی، حسن رضا، تأثیر تدابیر پیشگیری از سرقت خودرو در تهران بزرگ، مجله کاراگاه، ۱۳۹۲، شماره ۲۳، ص ۲۵-۴۳.
- روزبه، عبدالله، عوامل مؤثر در پیشگیری از سرقت موتورسیکلت، پایان نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۸۷.
- ستوده، هدایت اله، آسیب شناسی و اجتماعی، ۱۳۸۸، تهران، آوای نور، چاپ هجدهم، ص ۱۵۸-۱۵۷.
- سجودی، عادل، بررسی عوامل جامعه شناختی مؤثر بر نگرش به سرقت، کاراگاه، دوره دوم، شماره ۲۲، ص ۶۸-۹۴.
- شجاعی، فرج، عوامل مؤثر بر افزایش سرقت خودرو و ارائه راهکارهای پیشگیری وضعی (مطالعه موردی شهر بوشهر)، پایان نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۹۰
- مهابادی، علی اصغر، چگونه می‌توان از سرقت خودرو جلوگیری کرد، مجله وکالت، ۱۳۸۰، شماره ۶، ص ۸۷-۸۶.
- نجفی توانا، علی، رفیعی، حسن رضا، رفیعی، هادی، نقش پیشگیری اجتماعی با رویکرد چند نهادی، پیشگیری از سرقت خودرو در تهران بزرگ، فصلنامه پژوهش‌های انتظام اجتماعی، ۱۳۹۲، شماره اول، ص ۱۰۵-۱۱۸.
- Braga AA, Weisburd D. problem-oriented policing: the disconnect between principles. In D. Wisburd & A. A. Braga (Eds.), Policeinnovation: contrasting perspectives, Cambridge, England: Cambridge university press, 133-152.